

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania ocen bieżących, śródrocznych i rocznych z historii – klasa II GIMNAZJUM

I. Sprawdzanie wiadomości i umiejętności odbywa się poprzez:

- krótkie odpowiedzi ustne (pojęcia, daty, mapa)
- dłuższe odpowiedzi ustne (1-2 tematy)
- prace pisemne
- kartkówki 10-15 min.
- zadania domowe
- pracę na lekcji/ aktywność
- zeszyt przedmiotowy
- projekty, teczki tematyczne, mapki konturowe, prace długoterminowe, itp.

II. Kryteria i sposoby oceniania:

- **odpowiedzi ustne** – co najmniej 2 razy w semestrze, ocenianie na bieżąco, wg możliwości ucznia
- **prace pisemne** (testy, sprawdziany) – co najmniej **dwa** w semestrze lub po zakończeniu określonej partii materiału; z tygodniowym uprzedzeniem, po powtórzeniu; oceniane są wg skali punktowej jawnej i określonej przez nauczyciela, następnie przeliczane są skalą procentową odpowiadającą skali ocen (wg WSO)
- **kartkówki 10-15 min.- w miarę potrzeb, na bieżąco**; obejmujące max 3 lekcje oraz uwzględniające umiejętności konieczne w szkole podstawowej: bez obowiązku ich wcześniejszego zapowiadania;
- **zadania domowe** w zeszycie lub zeszycie ćwiczeń - **ocena co najmniej dwa razy w semestrze**; kontrola na każdej lekcji; brak odnotowuje się znakiem **bz**; **uczeń, który nie pracuje systematycznie i ma ponad 3 bz, nie otrzyma oceny śródrocznej i rocznej na poziomie db i bdb**;
- **pracę na lekcji/ aktywność** - znakiem +: (za 5+ ocena bdb, 4+ ocena db);
- **projekty, teczki, drzewa genealogiczne, prace długoterminowe, itp.** (rozumienie i integracja wiedzy, użycie w nowych sytuacjach; samodzielne i twórcze rozwiązanie problemu, przeczytanie dodatkowych lektur historycznych);
- **zeszyt przedmiotowy** – uczeń ma obowiązek systematycznie go prowadzić; brak jest odnotowany, ocenia się: kompleksowość notatek, poprawność rzeczową, estetykę, poprawność ortograficzną i stylistyczną.

We wszystkich formach ocenia się: poprawność merytoryczną, logikę, sposób prezentacji, wyrazistość wypowiedzi, w pisemnych - estetykę i poprawność językową.

III. Sposoby poprawy:

- uczeń ma obowiązek poprawy każdej oceny nast.;
- uczeń ma prawo poprawy oceny: dopuszczający i dostateczny;
- prace pisemne są obowiązkowe; w razie usprawiedliwionej nieobecności uczeń ma obowiązek zaliczyć pracę w terminie **do 2 tygodni** od momentu powrotu do szkoły, co zależy od długości okresu choroby i wielkości zaległości;
- poprawa prac pisemnych jest dobrowolna i musi odbywać się poza godzinami lekcyjnymi; uczeń pisze ją tylko jeden raz; punktacja za poprawioną pracę jest taka sama jak za pracę pierwotną;
- nie ma możliwości poprawy prac długoterminowych i odpowiedzi ustnych.

IV. SZCZEGÓŁOWE USTALENIA NAUCZYCIELA Z UCZNIAMI:

- 2 razy w semestrze uczeń może zgłosić brak przygotowania do lekcji i zadania (bez konsekwencji)
- nie dotyczy to zapowiadanych sprawdzianów i zajęć, gdy wystawiana jest ocena semestralna i roczna;

- uczeń ma **obowiązek!** wykonywać zadania domowe poprawnie pod względem merytorycznym, językowym, ortograficznym;
- ocena celująca może być wystawiona za **szczególne, oryginalne i twórcze osiągnięcia**;
- uczeń może zdobyć dodatkową ocenę za przeczytanie lektury historycznej z podanego spisu, aby uzyskać wyższą ocenę śródroczną lub roczną;
- każdy wpis nauczyciela w zeszycie ucznia jest potwierdzony podpisem rodzica.

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny z historii

Temat lekcji	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na ocenę dopuszczającą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą i dostateczną, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dopuszczającą, dostateczną i dobrą, a ponadto:	Uczeń spełnia wymagania edukacyjne na oceny dop. dostateczną, dobrą i bardzo dobrą, a ponadto:
Polska u schyłku średniowiecza					
Unia Polski z Litwą. Władysław Jagiełło na tronie polskim	• stosuje pojęcie: unia personalna; • przyporządkowuje dacie 1410 r. odpowiednie wydarzenie i wyjaśnia jego znaczenie; • zna postać Władysława Jagiełły.	• wyjaśnia znaczenie i postanowienia unii w Krewie oraz w Horodle; • wymienia przywileje szlacheckie nadane za panowania Jagiełły; • łączy okres 1409–1411 z odpowiednimi wydarzeniami oraz wyjaśnia ich znaczenie dla złamania potęgi zakonu krzyżackiego.	• wymienia etapy powstawania sojuszu polsko-litewskiego za panowania pierwszych Jagiellonów; • wyjaśnia przyczyny i następstwa unii Polski z Litwą; • przedstawia postanowienia soboru w Konstancji.	• wymienia, systematyzuje i sytuuje w czasie wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi za pierwszych Jagiellonów; • ocenia znaczenie postanowień soboru w Konstancji dla Polski.	• ocenia wpływ wzrostu uprzywilejowania szlachty na sposób sprawowania władzy w Polsce.
Bitwa pod Grunwaldem	• zna datę 15 lipca 1410 r. i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie.	• wymienia najważniejsze postacie związane z bitwą pod Grunwaldem.	• omawia proste plany bitwy przedstawione w podręczniku; • rozumie podstawową różnicę w wiarygodności pomiędzy opisami bitwy z epoki a późniejszą wizją artystyczną przedstawioną przez Jana Matejkę.	• omawia taktykę wojsk pod dowództwem Jagiełły; • wymienia w kolejności chronologicznej najważniejsze etapy bitwy; • wskazuje przyczyny zwycięstwa wojsk Jagiełły; • wyjaśnia cel powstania obrazu Matejki.	• ocenia znaczenie zwycięstwa grunwaldzkiego dla pozycji Polski na arenie międzynarodowej; • wskazuje te elementy obrazu Matejki, które świadczą o tym, że dzieło jest wyobrażeniem artysty o bitwie i ma wymowę symboliczną.
2. Polska u schyłku średniowiecza. Rządy Władysława Warneńczyka i Kazimierza Jagiellończyka	• zna daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • zna postać Władysława Warneńczyka.	• wymienia i wskazuje na mapie ziemie przyznane państwu polskiemu na mocy I i II pokoju toruńskiego; • przedstawia przyczyny wojny trzynastoletniej.	• omawia postanowienia I i II pokoju toruńskiego; • wyjaśnia i stosuje pojęcie: Związek Pruski; • opisuje ekspansję Turków; • omawia panowanie Władysława Warneńczyka.	• ocenia politykę zagraniczną Jagiellonów.	• ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów i wymienia europejskie państwa, w których panowali.

3. Polska u schyłku średniowiecza. Gospodarka, społeczeństwo, kultura	• zna postacie Jana Długosza i Wita Stwosza; • wymienia najważniejsze dzieło Wita Stwosza; • zna pojęcia: folwark, pańszczyzna.	• omawia rozwój kultury polskiej u schyłku średniowiecza; • zna postać Filipa Buonaccorsiego; • opisuje sytuację gospodarczą w Polsce u schyłku średniowiecza; • przedstawia rozwój kultury polskiej u schyłku średniowiecza.	• wymienia i objaśnia przywilej nadany szlachcie przez Jana Olbrachta w 1496r. w Piotrkowie; • omawia przywilej cerekwicko-nieszawski z 1454 roku.	• omawia rozwój uprawnień stanu szlacheckiego.	• ocenia wpływ rozwoju uprawnień szlachty na gospodarkę, kulturę i społeczeństwo polskie u schyłku średniowiecza.
4. Ku nowej epoce	• zna daty: 1453 r., 1450 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • zna postać Jana Gutenberga.	• wymienia przyczyny upadku Konstantynopola; • wymienia wydarzenia kończące epokę średniowiecza.	• zna postacie Konstantyna XI i Osmana; • wyjaśnia znaczenie zdobycia Konstantynopola przez Turków dla kultury europejskiej.	• wymienia i omawia przyczyny wzrostu potęgi osmańskiej; • wyjaśnia znaczenie wynaleźnięcia ruchomej czcionki dla rozpowszechnienia słowa pisanego.	• wyjaśnia znaczenie dat 1450 r. i 1453 r. dla periodyzacji dziejów powszechnych i rozumie ich umowność.
Nowy człowiek w nowym świecie					
Odrodzenie i humanizm w Europie	• wymienia najważniejszych twórców renesansu: Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Rafaela; • wymienia przedstawicieli humanizmu europejskiego: Erazma z Rotterdamu, Niccolò Machiavellego, Galileusza, Mikołaja Kopernika; • zna i wyjaśnia pojęcia: humanizm, renesans, odrodzenie, akademia, mecenat, makiawelizm, utopia, druk.	• wyjaśnia znaczenie miast włoskich jako ośrodków polityki, kultury i sztuki w XV-wiecznej Europie.	• wyjaśnia znaczenie druku dla upowszechniania idei renesansu; • wyjaśnia pojęcie: człowiek renesansu.	• wyjaśnia źródła rozwoju kultury renesansu; • charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia twórców renesansu.	• wymienia odniesienia w kulturze współczesnej do kultury renesansu i omawia ponadczasowość tej ostatniej.
6. Sztuka renesansu	• wymienia cechy stylu Renesansowego w architekturze, malarstwie i rzeźbie; • charakteryzuje sztukę renesansu.	• zna i stosuje pojęcia występujące w sztuce renesansu: arkady, attyka, loggia, kopuła, sarkofag, pieta.	• charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia twórców renesansu: Tycjana, Rafaela, Petera Bruegla, Sandro Botticellego, Leonarda da Vinci i Michała Anioła	• rozpoznaje najważniejsze dzieła epoki renesansu.	• nazywa najważniejsze dzieła twórców renesansu; • rozpoznaje budowlę renesansowe w swoim regionie lub w całej Polsce.

7. Wielkie odkrycia geograficzne	- wymienia przyczyny i skutki wielkich odkryć geograficznych; - pokazuje na mapie trasę wypraw odkrywczych Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana, Henryka Żeglarza, Bartolomea Diaza i Ameriga Vespucciego; - zna daty: 1492 r., 1498 r., 1519–1521, i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; - wymienia wynalazki, które ułatwiły organizację wypraw morskich; - wymienia towary sprowadzane przez Europejczyków z Indii, Dalekiego Wschodu i Ameryki.	- zna daty: 1488 r., 1494 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; - wymienia konkwistadorów: Ferdynanda Corteza, Franciszka Pizarro i Diego Almagro.	- sytuuje w czasie i przestrzeni najważniejsze wyprawy europejskich podróżników; - charakteryzuje kulturę Azteków, Majów oraz Inków; - ocenia skutki konfrontacji dwóch cywilizacji; - wyjaśnia rolę konkwistadorów.	ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczne, gospodarcze i kulturowe Europy i Nowego Świata.	- charakteryzuje długofalowe konsekwencje traktatu w Tordesillas; - omawia wkład Azteków, Majów i Inków w cywilizacyjny dorobek ludzkości.
Gospodarka Europy w XVI wieku	- wymienia udoskonalenia techniczne wprowadzone w Europie w XVI w.; - wskazuje na mapie Europy w XVI w. największe miasta; - posługuje się pojęciami: dualizm gospodarczy, nakład, trójpółówka.	posługuje się pojęciami: manufaktura, kompania handlowa, banki, giełdy, weksle.	wyjaśnia, na czym polegał system pracy nakładczej i jak doszło do powstania manufaktur.	wyjaśnia różnice w rozwoju gospodarczym Europy Wschodniej i Zachodniej w XVI wieku.	wyjaśnia znaczenie rozwoju miast dla gospodarki XVI-wiecznej Europy.
8. Początki reformacji	- wyjaśnia genezę reformacji w Europie; - zna i wyjaśnia pojęcia: odpust, celibat, reformacja, protestanci, pokój religijny; - wymienia najważniejszych reformatorów: Marcina Lutra i Jana Kalwina; - zna daty: 1517 r., 1555 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	- zna i wyjaśnia pojęcia: luteranizm, kalwinizm, sekularyzacja; - zna datę: 1524–1526, i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie.	- charakteryzuje cele i działania Marcina Lutra i Jana Kalwina; - opisuje przyczyny konfliktów wyznaniowych w Niemczech; - posługuje się pojęciem: zasada predestynacji.	- wyjaśnia poglądy reformatorów religijnych; - wymienia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele zachodnim.	charakteryzuje najważniejsze dokonania Tomasza Münzera i Ulricha Zwinglego.

9. Rozwój reformacji i reforma Kościoła katolickiego	• zna daty: 1545–1563, 1572 r., 1598 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• charakteryzuje reformację w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: noc św. Bartłomieja, edykt nantejski, tolerancja religijna; • zna i wymienia przyczyny zwołania soboru trydenckiego i jego postanowienia.	• zna i wyjaśnia daty związane z reformacją: 1534 r., 1573 r.; • posługuje się pojęciami: anglikanizm, hugenoci, antytrynitarze, purytanizm.	• charakteryzuje najważniejsze dokonania Karola IX i Henryka IV.	• ocenia skutki rozłamu Kościoła katolickiego dla jego dalszego funkcjonowania w Europie.
10. Odrodzenie w Polsce	• wymienia przedstawicieli polskiego renesansu: Mikołaja Kopernika, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Grzegorza z Sanoka; • opisuje najważniejsze dokonania przedstawicieli polskiego renesansu.	• rozpoznaje zabytki sztuki renesansowej w Polsce; • na przykładzie Zamościa opisuje miasto renesansowe; • opisuje znaczenie mecenatu Zygmunta I Starego dla rozwoju sztuki polskiego renesansu.	• wskazuje obiekty sztuki renesansowej na terenie Polski z uwzględnieniem własnego regionu; • wymienia projektanta Zamościa – Bernarda Morando.	• opisuje wkład włoskiego architekta Bartolomea Berrecciego w powstawanie Renesansowej architektury w Polsce.	• omawia znaczenie twórczości polskich pisarzy renesansowych dla rozwoju polskiej literatury i polskiego języka.
Rozwój gospodarczy Polski w XVI wieku	• opisuje, w jaki sposób w XVI-wiecznej Polsce handlowano zbożem; • wymienia i wskazuje na mapie miasta, które wzbogaciły się na handlu zbożem.	-zna i wyjaśnia datę 1496 r. - posługuje się pojęciami: folwark i pańszczyzna.	• wyjaśnia, co wpłynęło na rozwój folwarku szlacheckiego.	• wyjaśnia, jaki wpływ na życie codzienne i obyczaje społeczeństwa polskiego w XVI w. miała sytuacja gospodarcza.	• omawia rozwój folwarku szlacheckiego jako przykład istnienia dualizmu gospodarczego w XVI-wiecznej Europie.
11. Rozwój demokracji szlacheckiej w Polsce	• wymienia najważniejsze przywileje szlacheckie; • zna i wyjaśnia pojęcia: przywilej, pospolite ruszenie, sejm, izba poselska, senat, sejm walny, Nihil novi, wojsko kwarciane, marszałek sejmu, ruch egzekucyjny, demokracja szlachecka; • wymienia najważniejsze instytucje ustrojowe i ich kompetencje; • zna daty: 1374 r., 1505 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • przedstawia postacie K. Jagiellończyka i J. Olbrachta	• zna i wyjaśnia pojęcie: prawo sukcesyjne; • zna daty: 1422 r., 1423 r., 1430–1433, 1454 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• opisuje funkcjonowanie państwa polskiego w okresie demokracji szlacheckiej.	• wymienia i ocenia czynniki mające wpływ na wzrost znaczenia szlachty w Rzeczypospolitej.	• omawia zróżnicowanie wewnętrzne stanu szlacheckiego i wpływ tego zróżnicowania na funkcjonowanie Rzeczypospolitej.

12. Ostatni Jagiellonowie na polskim tronie	• opisuje okoliczności złożenia hołdu pruskiego i zawarcia unii lubelskiej; • zna daty: 1525 r., 1569 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • przedstawia postacie Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta.	• zna daty: 1526 r., 1562–1570, 1572 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • przedstawia postacie Albrechta Hohenzollerna i Gotarda Kettlera; • zna pojęcia: inkorporacja, flota kaperska; • zna i rozróżnia główne urzędy państwowe Rzeczypospolitej Obojga Narodów.	• wskazuje na mapie granice państw Rzeczypospolitej Obojga Narodów.	• ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów.	• zna i ocenia skutki unii realnej dla dalszych losów Polski i Litwy.
13. Początki wolnej elekcji	• opisuje zasady wolnej elekcji; • wyjaśnia pojęcia: sejm elekcyjny, konfederacja warszawska, Artykuły henrykowskie, pacta conventa; • przedstawia postacie Henryka Walezego i Stefana Batorego.	• wyjaśnia pojęcia: interrex, sejm konwokacyjny; • przedstawia postacie Jana Zamojskiego i Anny Jagiellonki; • zna datę: 1582 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; • zna i przedstawia porządek bezkrólewia ustalony w latach 1572–1573.	• charakteryzuje rządy Henryka Walezego i Stefana Batorego na tronie polskim; • wyjaśnia różnice pomiędzy Artykułami henrykowskimi a pacta conventa.	• wyjaśnia okoliczności uchwalenia oraz główne założenia konfederacji warszawskiej i Artykułów henrykowskich.	• wymienia zagrożenia i korzyści płynące z zasady elekcyjności tronu.
Trudny wiek XVII					
14. Kultura baroku	• zna i wskazuje charakterystyczne cechy sztuki baroku; • wymienia nazwiska Najwybitniejszych przedstawicieli sztuki baroku: Giovanni Lorenzo Berniniego, Jana Vermeera, Antona Van Dycka, Michelangela Merisi da Caravaggio, Diego Velazqueza, Petera Paul Rubensa, Rembrandta.	• zna i wskazuje charakterystyczne cechy sztuki baroku; • zna i rozumie znaczenie daty: 1545–1563; • zna i wyjaśnia pojęcia: racjonalizm, empiryzm; • przedstawia postacie epoki baroku: Kartezjusza, Izaaka Newtona, John Locke’a.	• opisuje rozwój nauki w baroku; • wskazuje charakterystyczne cechy architektury baroku na przykładzie fasady kościoła Il Gesù; • zna dzieła najważniejszych przedstawicieli sztuki baroku.	• wymienia różnice między architekturą i sztuką baroku i renesansu.	• omawia związek między rozwojem baroku a reformami soboru trydenckiego.

Wojna trzydziestoletnia	• zna daty: 1618 r., 1620 r., 1648 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• zna bezpośrednią przyczynę wojny trzydziestoletniej; • wymienia najważniejsze skutki wojny trzydziestoletniej; • wyjaśnia pojęcia: Unia Protestancka, Liga Katolicka, defenestracja praska, pokój westfalski; • przedstawia postacie: Gustawa II Adolfa, Albrechta von Wallensteina.	• tłumaczy, dlaczego powstanie w Czechach przekształciło się w konflikt ogólnoeuropejski; • opisuje ustrój Rzeszy przed wybuchem wojny trzydziestoletniej.	• wyjaśnia wpływ konfliktów religijnych na przemiany ustrojowe państw w XVII w. na przykładzie Rzeszy; - wyjaśnia mechanizm tworzenia się koalicji habsburskiej i antyhabsburskiej.	• wyjaśnia skutki pokoju westfalskiego dla sytuacji politycznej i religijnej Rzeszy w następnych stuleciach; • wymienia skutki wojny trzydziestoletniej, dzieląc je na gospodarcze, polityczne oraz kulturowe.
15. Absolutyzm we Francji	• zna i wyjaśnia pojęcie: absolutyzm; • przedstawia postacie: Armanda Richelieu, Ludwika XIV.	• zna datę: 1661 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; • zna postać kardynała Mazariniego.	• zna i wyjaśnia pojęcia: merkantylizm, racja stanu.	• na przykładzie Francji charakteryzuje główne cechy monarchii absolutnej; • ocenia rolę kardynałów Richelieu i Mazarini w dziejach Francji.	• ocenia wpływ ustroju absolutystycznego na umocnienie pozycji międzynarodowej Francji.
16. Monarchia parlamentarna w Anglii	• zna i wyjaśnia pojęcia: rewolucja, monarchia parlamentarna, parlament, Gabinet Ministrów; • przedstawia postacie: Karola I Stuarta, Oliwera Cromwella.	• zna i wyjaśnia pojęcie: purytyzizm; • zna daty: 1645 r., 1649 r., 1660 r., 1679 r., 1688 r., 1689 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • opisuje przebieg rewolucji w Anglii w XVII wieku.	• opisuje wydarzenie nazwane „sławetną” lub „chwalebną” rewolucją.	• na przykładzie Anglii charakteryzuje główne cechy monarchii parlamentarnej.	• porównuje ustroje monarchii parlamentarnej w Anglii, absolutyzmu we Francji oraz ustroju Rzeszy przed i po wojnie trzydziestoletniej.
17. Kultura barokowa w Rzeczypospolitej	• wymienia zabytki sztuki barokowej w Polsce; • opisuje strój polskiego szlachcica, stosując nazwy: żupan, kontusz, pas; • wyjaśnia pojęcie: Sarmata.	• charakteryzuje cechy sztuki barokowej w architekturze, malarstwie i rzeźbie na przykładzie pałacu w Wilanowie; • wymienia nazwiska architektów ważnych dla kultury baroku w Polsce, np. Giovanniego Marię Bernardoni.	• wskazuje zabytki sztuki barokowej w swoim regionie; • wyjaśnia pogląd, że Rzeczpospolita była w XVII w. przedmurzem chrześcijańskiej Europy; • wymienia pozostałe elementy stroju szlacheckiego: karabelę, kołpak, hajdawery.	• określa rolę sarmatyzmu w budowaniu tożsamości szlachty jako grupy społecznej.	• omawia wpływ sztuki baroku na kulturę szlachecką w Rzeczypospolitej.

18. Rzeczpospolita na początku panowania Wazów	• przedstawia postacie: Zygmunta III Wazy, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, Jana Zamojskiego, Gustawa II Adolfa; • zna daty: 1605 r., 1610 r., 1620 r., 1621 r., 1634 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • opisuje najważniejsze etapy wojen Rzeczypospolitej w 1. połowie XVII w. ze Szwecją, państwem moskiewskim i z Turcją.	• zna i wyjaśnia pojęcia i nazwy: dymitriada, Samozwaniec, lisowczycy, husaria, regent, detronizacja; • zna daty: 1600 r., 1618 r., 1629 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia postanowienia rozejmu w Dywilinie i pokoju polanowskiego; • wskazuje na mapie ziemie: smoleńską, czernihowską i siewierską.	• wyjaśnia przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją, ze Szwecją i Moskwą; • opisuje następstwa wojen w XVII w. dla Rzeczypospolitej.	opisuje okoliczności objęcia tronu polskiego przez Zygmunta III Wazę.	• ocenia politykę wewnętrzną i zewnętrzną Zygmunta III Wazy; • opisuje zaangażowanie Rzeczypospolitej w wojnie trzydziestoletniej.
19. Problem kozacki w Rzeczypospolitej	• opisuje wybuch i przebieg Powstania Chmielnickiego; • zna i posługuje się pojęciami i nazwami: Kozacy, unia, powstanie, ugoda; • przedstawia postacie: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV; • zna daty: 1596 r., 1648 r., 1654 r., 1658 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia postanowienia: ugody w Białej Cerkwi, ugody w Zborowie i ugody w Hadziaczu.	• zna nazwę: Sicz, i posługuje się nią; • zna daty: 1637 r., 1651 r., 1667 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia postanowienia rozejmu w Andruszowie; • opisuje przyczyny podpisania unii brzeskiej, wskazuje jej datę i skutki.	• przedstawia przyczyny konfliktu z Kozakami w XVII w.; • charakteryzuje sposób życia Kozaków oraz zna ich pochodzenie.	• wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Chmielnickiego.	• przedstawia wpływ Powstania Chmielnickiego na tworzenie się świadomości narodowej Ukraińców.
20. Potop – najazd szwedzki 1655–1660	• wymienia przyczyny wojen ze Szwecją w połowie XVII w.; • zna pojęcia: potop szwedzki, pokój w Oliwie, i posługuje się nimi; • zna daty: 1655 r., 1660 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • przedstawia postacie: Jana Karola Chodkiewicza i Stefana Czarnieckiego.	• opisuje stosunki Pomiędzy Rzeczpospolitą a Szwecją za panowania pierwszych Wazów; • zna pojęcie: traktaty welawsko-bydgoskie, i posługuje się nim; • zna datę: 1657 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie; • przedstawia postacie: Janusza Radziwiłła, Jerzego Lubomirskiego.	• przedstawia postacie: Pawła Sapiehy, Karola X Gustawa, przeora o. Augustyna Kordeckiego.	• opisuje następstwa polityczne, ekonomiczne i demograficzne wojen polsko-szwedzkich w XVII w.; • opisuje okoliczności i znaczenie podpisania traktatów welawsko-bydgoskich.	• ocenia długofalowe skutki traktatów welawsko-bydgoskich dla Rzeczypospolitej.

21. Od demokracji szlacheckiej do oligarchii magnackiej	• zna zjawiska świadczące o kryzysie Rzeczypospolitej w 2. połowie XVII w; • wyjaśnia pojęcia: magnateria, rokosz, absolutyzm, liberum veto , latyfundia magnackie; • przedstawia postacie: Jana Kazimierza Wazy, Władysława Sicińskiego; • opisuje próby reform Rzeczypospolitej Jana Kazimierza Wazy.	• zna daty: 1606–1609, 1652 r., 1668 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• wyjaśnia pojęcia: oligarchia magnacka, klientela, patron; • przedstawia postacie: Jerzego Lubomirskiego, Janusza Radziwiłła; • wskazuje przyczyny kryzysu politycznego i społeczno – gospodarczego w Rzeczypospolitej w 2. połowie XVII w.; • opisuje okoliczności rokoszu Zebrzydowskiego i Lubomirskiego; • wyjaśnia pojęcie: zasada jednomyślności.	• charakteryzuje zmiany w systemie polityczno-ustrojowym Rzeczypospolitej w XVII wieku.	• wymienia i ocenia skutki istnienia zależności patron-klient dla polityki wewnętrznej XVII wiecznej Rzeczypospolitej.
22. Wojny z Turcją w końcu XVII wieku i odsiecz wiedeńska	• zna przyczyny i przebieg wojen z Turcją w 2. połowie XVII w.; • przedstawia postacie: Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego, Kara Mustafy; • zna datę: 1683 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie.	• opisuje politykę zagraniczną Jana III Sobieskiego; • zna daty: 1667 r., 1669 r., 1672 r., 1673 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia postanowienia pokoju w Buczacz i pokoju w Karłowicach.	• wyjaśnia przyczyny zagrożenia tureckiego w 2. połowie XVII w.; • opisuje następstwa wojen z Turcją.	• ocenia znaczenie odsieczy wiedeńskiej dla Rzeczypospolitej.	• ocenia ogólnoeuropejskie znaczenie odsieczy wiedeńskiej.
Oświecony wiek					
23. Oświecenie w Europie	• wymienia przedstawicieli oświecenia: Denisa Diderota, Jeana d’Alemberta, Monteskiusza, Woltera, Jana Jakuba Rousseau; • zna i stosuje pojęcie: oświecenie.	• zna i stosuje pojęcia: empiryzm, liberalizm ekonomiczny, deizm, ateizm, fizjokratyzm, encyklopedyści.	• opisuje zasadę trójpodziału władzy i zasadę umowy społecznej; • wyjaśnia pojęcie: absolutyzm oświecony.		• wyjaśnia znaczenie sformułowania zasady trójpodziału władzy dla zmian ustrojowych XVIII-wiecznych państw.
Spółeczeństwo i gospodarka Europy w XVIII wieku	• zna zmiany, jakie nastąpiły w demografii XVIII-wiecznej Europy; • zna i stosuje pojęcia: postęp techniczny, płodozmian.	• wymienia wynalazki, dzięki którym nastąpił postęp techniczny: latające czółenko, mechaniczna przędzarka, maszyna parowa.	• charakteryzuje zmiany w rozwoju rolnictwa w połowie XVIII wieku.	• wyjaśnia pojęcie: rewolucja przemysłowa.	• ocenia znaczenie nowych wynalazków dla postępu cywilizacyjnego.

24. Sztuka klasycyzmu	• zna dzieła najwybitniejszych twórców klasycyzmu; • wyjaśnia pojęcie: klasycyzm.	• wymienia i rozpoznaje charakterystyczne cechy klasycyzmu; • wyjaśnia pojęcia: klasycyzm, tympanon, gzyms, kapitel kolumny; • przedstawia postacie Najwybitniejszych twórców klasycyzmu: Antonia Canowy, Jacques'a Louisa Davida, Dominika Merliniego.	• wskazuje zabytki klasycystyczne w swoim regionie i w Polsce.	• przedstawia postacie: Jana Chrystiana Kamsetzera, Szymona Bogumiła Zuga, Antonio Corazziego, Jakuba Kubickiego, Bertela Thorvaldsena.	• ocenia wkład polskich przedstawicieli klasycyzmu w sztukę europejską.
25. Niebezpieczne sąsiedztwo – Rosja w XVIII wieku	• przedstawia reformy Piotra I Wielkiego; • wyjaśnia pojęcie: „wielka smuta”; • przedstawia postacie: Iwana IV Groźnego, Piotra I, Katarzyny II; • wymienia daty: 1547 r., 1564–1572, 1613 r., 1689–1725, i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• charakteryzuje rządy Katarzyny II; • wyjaśnia pojęcia: opricznina, bojarzy; • wymienia datę: 1721 r., i przyporządkowuje jej odpowiednie wydarzenie.	• wyjaśnia przyczyny wzrostu potęgi Rosji; • wskazuje na mapie kolejne etapy rozrostu imperium rosyjskiego w 1. połowie XVIII wieku.	• wyjaśnia przyczyny i konsekwencje dominującej pozycji Rosji w Europie Środkowej; • wskazuje te reformy w Rosji, które miały charakter oświeceniowy.	• ocenia wpływ działalności władców Rosji w polityce wewnętrznej na przyszłe losy Rzeczypospolitej.
26. Niebezpieczne sąsiedztwo – Prusy w XVIII wieku	• wskazuje na mapie zmiany terytorialne w XVIII-wiecznych Prusach; • zna i stosuje pojęcia: elektor, „król-sierżant”.	• zna daty: 1657 r., 1701 r., 1742 r., 1756–1763, i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • zna i stosuje pojęcie: „rozbójnik Europy”.	• wyjaśnia pojęcie: „cud domu brandenburskiego”; • opisuje politykę Prus pod rządami Fryderyka III, Fryderyka Wilhelma I i Fryderyka II; • wskazuje te reformy w Prusach, które miały charakter oświeceniowy.	• zna reformy przeprowadzone w Prusach w XVIII w. oraz wyjaśnia ich znaczenie dla pozycji Prus w Europie.	• ocenia wpływ działalności władców Prus w polityce wewnętrznej na przyszłe losy Rzeczypospolitej.
27. Niebezpieczne sąsiedztwo – Austria w XVIII wieku	• pokazuje zasięg granic monarchii Habsburgów; • przedstawia postacie: Marii Teresy, Józefa II.	• wymienia reformy oświeceniowe przeprowadzone w monarchii Habsburgów; • wyjaśnia pojęcie: józefinizm.	• wskazuje te reformy w Austrii, które miały charakter oświeceniowy.	• porównuje rządy i reformy Marii Teresy i Józefa II oraz wyjaśnia ich wpływ na pozycję Austrii w Europie; • porównuje reformy oświeceniowe wprowadzone w Prusach, Austrii i Rosji.	• ocenia wpływ działalności władców Austrii w polityce wewnętrznej na przyszłe losy Rzeczypospolitej.

28. Stany Zjednoczone Ameryki	• zna i wyjaśnia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych; • wskazuje przyczyny wybuchu wojny o niepodległość; • wymienia podstawowe zasady Deklaracji Niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych; • posługuje się pojęciami: kolonia, „herbata bostońska”, Kongres Kontynentalny; • przedstawia postacie: Jerzego Waszyngtona, Kazimierza Pułaskiego, Tadeusza Kościuszki; • zna daty: 1776 r., 1787 r., 1789 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• zna daty: 1773 r., 1774 r., 1774–1782, 1781 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wymienia bitwy wojny o niepodległość i określa ich znaczenie: Lexington, Saratoga, Yorktown.	• charakteryzuje sytuację w koloniach angielskich w Ameryce Północnej w 2. Połowie XVIII wieku.	• wyjaśnia przyczyny powstania Stanów Zjednoczonych oraz zasady ustrojowe tego państwa; • wyjaśnia, w jaki sposób konstytucja amerykańska realizowała zasadę trójpodziału władzy.	• zna i rozumie znaczenie dla funkcjonowania współczesnego państwa amerykańskiego idei, które legły u podstaw stworzenia Stanów Zjednoczonych.
29. Początek Wielkiej Rewolucji Francuskiej	• wyjaśnia przyczyny wybuchu rewolucji; • wymienia podstawowe zasady zawarte w Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela; • zna i wyjaśnia pojęcia: Stany Generalne, rewolucja, jakobini; • przedstawia postacie: Ludwika XVI, Maksymiliana Robespierre’a, Georgesa Dantona, Jean-Paul Marata.	• charakteryzuje poszczególne etapy początkowego okresu rewolucji francuskiej; • przedstawia postać gen. Józefa la Fayette’a; • zna daty: 14.07.1789 r., 26.08.1789 r., 1791 r., 1792 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• opisuje postawę państw europejskich wobec rewolucji we Francji; • zna i stosuje pojęcia: konstytuanta, kordelierzy, sankiuloci, Legislatywa.	• wskazuje i opisuje zmiany ustrojowe wprowadzone w pierwszym okresie rewolucji.	• wskazuje te idee i wydarzenia pierwszego etapu rewolucji francuskiej, które były realizacją myśli oświeceniowej.
30. Dyktatura jakobinów i schyłek rewolucji	• opisuje wydarzenia z 27 lipca 1794 r.; • wyjaśnia znaczenie dat: 1793 r., 1794 rok.	• charakteryzuje poszczególne etapy rewolucji francuskiej; • wyjaśnia znaczenie daty: 1795–1799.	• zna i stosuje pojęcie: dyktatoriat; • na przykładzie niewiarygodnych i zachwycających uzasadnia tezę, że strój może być wyrazem przekonań politycznych i manifestacją stosunku do	• wymienia i ocenia skutki rewolucji francuskiej; • omawia i ocenia znaczenie rewolucji francuskiej dla powstania modelu współczesnego państwa.	• na przykładzie dyktatury jakobinów opisuje różnorodne postawy społeczeństwa wobec terroru państwowego.

			otaczającej rzeczywistości; • wyjaśnia znaczenie ubioru jako źródła historycznego.		
31. Czasy saskie	• zna i stosuje pojęcia: bezkrólewie, abdykacja, sejm niemy; • przedstawia postacie: Augusta II Mocnego, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III; • zna daty: 1700–1721, 1704 r., 1706 r., 1709 r., 1717 r., 1732 r., 1733 r., 1734–1736, i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wyjaśnia pojęcie: unia personalna.	• omawia wydarzenia związane z okresem bezkrólewia; • wymienia postanowienia sejmu niemego i wyjaśnia ich znaczenie; • dostrzega przejawy ożywienia gospodarczego w Rzeczypospolitej w czasach saskich; • przedstawia postać Karola XII.	• wyjaśnia przyczyny i przejawy kryzysu w czasach saskich;	• charakteryzuje sytuację w Rzeczypospolitej po śmierci Augusta II i wewnętrzną Wettinów w Rzeczypospolitej.	• wyjaśnia zmiany w położeniu międzynarodowym Rzeczypospolitej w XVIII w.; • charakteryzuje i ocenia politykę zagraniczną • ocenia panowanie Sasów w Rzeczypospolitej.
32. Oświecenie w Rzeczypospolitej	• przedstawia postacie: Stanisława Konarskiego, Stanisława Augusta Poniatowskiego, Ignacego Krasickiego, Hugo Kołłątaja, Ignacego Potockiego; • zna i wyjaśnia pojęcia i nazwy: mecenat, Szkoła Rycerska, obiady czwartkowe, Komisja Edukacji Narodowej, Collegium Nobilium; • wyjaśnia znaczenie daty: 1773 rok.	• charakteryzuje specyfikę polskiego oświecenia; • opisuje reformę oświaty za czasów Stanisława Augusta Poniatowskiego; • charakteryzuje projekty reform ustrojowych Stanisława Konarskiego i Stanisława Leszczyńskiego; • wyjaśnia znaczenie dat: 1740 r., 1765 rok.	• przedstawia postacie: Adama Naruszewicza, Franciszka Zabłockiego, Michała Poniatowskiego, Grzegorza Piramowicza, Stanisława Leszczyńskiego.	• uzasadnia potrzebę wprowadzenia reform ustrojowych w XVIII wiecznej Rzeczypospolitej.	• rozumie, w jaki sposób polscy myśliciele realizowali zasady oświecenia.
33. Czasy stanisławowskie	• wskazuje przyczyny I rozbioru Rzeczypospolitej; • wyjaśnia pojęcia: konfederacja, sejm konwokacyjny, rozbiór, Rada Nieustająca; • zna daty: 1768 r., 1772 r., 1773 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia; • wyjaśnia pojęcie „Familia” oraz wskazuje rody • opisuje inicjatywy	• wymienia postacie: Karola Radziwiłła, Michała Krasińskiego; • zna daty: 1764 r., 1775 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• wymienia postacie: Jana Klemensa Branickiego, Józefa Pułaskiego.	• wyjaśnia sytuację Polityczną w Rzeczypospolitej przed elekcją Stanisława Poniatowskiego; • wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania I rozbioru.	• ocenia znaczenie konfederacji barskiej.

	reformatorskie Stanisława Augusta Poniatowskiego; wchodzące w jej skład; • opisuje wydarzenia 1768 roku.				
34. Sejm Wielki, Konstytucja 3 maja i drugi rozbiór	• wymienia reformy Sejmu Wielkiego; • przedstawia postacie: Hugo Kołłątaja, Ksawerego Branickiego, Ignacego Potockiego, Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki, Stanisława Małachowskiego; • sytuuje w czasie II rozbiór Rzeczypospolitej; • wyjaśnia pojęcia: Sejm Wielki, czarna procesja; • zna daty: 1788–1792, 1791 r., 1793 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• wyjaśnia sytuację wewnętrzną i zewnętrzną w Rzeczypospolitej przed Sejmem Wielkim; • wyjaśnia główne zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja; • wyjaśnia sytuację gospodarczą i polityczną po II rozbiórze Rzeczypospolitej.	• wskazuje doniosłość uchwalenia Konstytucji 3 maja dla przyszłych pokoleń; • przedstawia postacie: Kazimierza Nestora Sapiehy, Szymona i Józefa Kossakowskich, Seweryna Rzewuskiego; • ocenia przystąpienie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego do konfederacji targowickiej.	• wyjaśnia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i ocenia jej następstwa.	• ocenia reformy Sejmu Wielkiego oraz Konstytucji 3 maja na tle dokonań innych państw XVIII-wiecznych.
35. Powstanie kościuszkowskie i utrata niepodległości	• zna przyczyny, znaczenie i bohaterów powstania kościuszkowskiego: Bartosza Głowackiego, Tadeusza Kościuszkę, Jana Henryka Dąbrowskiego, Hugo Kołłątaja; • sytuuje w czasie i przestrzeni powstanie kościuszkowskie; • wymienia następstwa powstania kościuszkowskiego; • zna daty: 24 marca 1794 r., 4 kwietnia 1794 r., 24 października 1795 r., i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia.	• zna i stosuje pojęcia: uniwersał, insurekcja, naczelnik. • sytuuje w czasie III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie wynikające z niego zmiany terytorialne.	• objaśnia cele i następstwa Insurekcji kościuszkowskiej; • sytuuje w czasie i przestrzeni wszystkie rozbiory Rzeczypospolitej; • wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.	• ocenia okres panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.	• ocenia decyzję o wybuchu Powstania kościuszkowskiego i szanse na jego powodzenie.